

Webinar om hjælpemidler og forbrugsgoder – opsamlingsnotat og lovhenvvisninger

Program

Formål og tildelingsbetingelser

- I væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne *eller*
- I væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet *eller*
- Er nødvendigt for at den pågældende kan udøve et erhverv.

Formålet med bevilling af hjælpemidler og forbrugsgoder er nærmere beskrevet i det første punkt i hjælpemiddelvejledningen, hvor der fremgår, at hjælpemidler og forbrugsgoder bevilleges:

- for at borgere med nedsat funktionsevne får mulighed for at leve en så normal og selvstændig tilværelse som muligt og
- for at medvirke til, at borgerne gøres uafhængige af andres hjælp i det daglige og
- for at sikre, at borgere, der ønsker det, kan få eller bevare en tilknytning til arbejdsmarkedet

De lovgivningsmæssige regler for hjælpemidler og forbrugsgoder findes i servicelovens § 112 og § 113, hvor det fremgår, at kommunen skal yde støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når det:

- I væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller
- I væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet eller
- Er nødvendigt for at den pågældende kan udøve et erhverv.

Begreberne ”i væsentlig grad” og er ”nødvendigt” er gennemgående – og man siger også at **væsentlighedskriteriet** skal være opfyldt.

Konkret betyder det, at kommunen ved ansøgning om et hjælpemiddel eller et forbrugsgode skal foretages en helt konkret og individuel vurdering af om kravet om væsentlighed er opfyldt, altså om hjælpemidlet eller forbrugsgodet er afgørende for kunne støtte borgeren. Det skal ske ud fra en samlet vurdering af hjælpemidlets eller forbrugsgodets betydning i forhold til at kunne afhjælpe borgerens funktionsnedsættelse.

Væsentlighedskriteriet – hvad indgår i vurderingen:

Udover de helbredsmæssige forhold lægges der vægt på flere faktorer i forhold til at afgøre om væsentlighedskriteriet er opfyldt – f.eks.:

- de sociale forhold, herunder de familiemæssige forhold, og
- hjælpemidlets betydning for at borgeren med funktionsnedsættelse får mulighed for at leve et liv som andre på samme alder og i samme livssituation.

Herudover skal der tages højde for om der findes andre måder at kompensere for funktionsnedsættelsen på.

Det er understreget i lovgivningen – i vejledningens pkt. 7, at: *”det afgørende er, at behovet for hjælpemidlet eller forbrugsgodet sammenholdt med den konstaterede funktionsnedsættelse, er af tilstrækkeligt omfang til, at der reelt bliver tale om en væsentlig afhjælpning af de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller en væsentlig lettelse i den daglige tilværelse i hjemmet”.*

Eksempler i forhold til væsentlighedskriteriet:

Det ses at der i vurderingen lægges vægt på følgende:

- Hjælpemidlets eller forbrugsgodets funktion og vigtighed for borgerens ophold i hjemmet.
- Muligheden for at kunne klare sig selv i videst muligt omfang og blive boende i eget hjem.
- Vigtigheden for andre, der hjælper borgeren i det daglige.
- I hvilket omfang f.eks. ægtefælle eller børn medvirker til at lave praktiske opgaver i hjemmet, hvilket forventes i et vist omfang.

I forhold til vurderingen af om hjælpemidlet eller forbrugsgodet er nødvendigt for at borgeren kan udøve et erhverv skal der være tale om, at det er en forudsætning for at borgeren overhovedet kan være i erhverv og bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet.

Men det er vigtigt at understrege, at man godt kan opfylde flere af de 3 oplistede kriterier, men at man kun skal opfylde ét af dem for at kunne få bevilget et hjælpemiddel eller et forbrugsgode.

Personkredsen for hjælpemidler og forbrugsgoder

Personkredsen for hjælpemidler og forbrugsgoder er den samme, og for at være omfattet af personkredsen, skal man have en varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Der kan være tale om et barn, en ung eller en voksen – reglerne er de samme uanset alder. Det afgørende er at **følgerne** af funktionsnedsættelsen skal medføre, at et hjælpemiddel eller et forbrugsgode er nødvendigt. Det handler altså om mere end en bestemt diagnose.

Baggrunden for funktionsnedsættelsen – altså om der er tale om en medfødt eller senere opstået funktionsnedsættelse på grund af f.eks. ulykke eller sygdom har ingen betydning. Omdrejningspunktet er om borgeren har en varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og hvilke konsekvenser det medfører.

Udover at der skal tages udgangspunkt i den helbredsmæssige situation, skal der også kigges på de sociale og arbejdsmæssige forhold. Der skal med andre ord tages udgangspunkt i de samlede barrierer, borgeren oplever i sin daglige tilværelse.

Varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne – hvad vil det sige?

Konsekvenserne af den varigt nedsatte funktionsevne skal være af **indgribende karakter** i den daglige tilværelse.

Der skal i denne vurdering lægges vægt på:

- At der ikke vil være udsigt til bedring af de helbredsmæssige forhold i en overskuelig fremtid og
- At der vil være behov for afhjælpning af følgerne af den nedsatte funktionsevne i lang tid fremover.

I forhold til børn og unge med funktionsnedsættelser er det dog understreget i lovgivningen, at det er vigtigt at sætte tidligt ind med hjælpemidler. Der skal f.eks. ved vurderingen af behovet lægges vægt på, at barnet i videst muligt omfang og med størst mulig selvstændighed kan udføre aktiviteter som andre børn.

I forhold til børn og unge ses det også at en bevilling af hjælpemidler og forbrugsgoder eventuelt kan kombineres med hjælp efter reglerne om merudgifter til børn. Som eksempel er nævnt at støtte til hjælpemidler, der alene anvendes til fritid og leg til et barn, som ikke har andre legemuligheder, ydes efter merudgiftsreglerne.

Forskellen mellem hjælpemidler og forbrugsgoder

Hjælpemidler 	Forbrugsgoder
Fremstillet for at afhjælpe en funktionsnedsættelse	Fremstillet til sædvanligt forbrug hos befolkningen i almindelighed
Primær handicapkompenserende funktion	Forhandles bredt til sædvanligt forbrug
Udgør kompensation for målgruppen	Kan i en række tilfælde udgøre kompensation
	Der kan ikke ydes hjælp til forbrugsgoder, der normalt indgår i sædvanligt indbo

Forskellen mellem hjælpemidler og forbrugsgoder

Hjælpemidler: Produkter der er direkte fremstillet for at afhjælpe en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse. Det vil sige at produktet primært har en handicapkompenserende funktion i forhold til den nedsatte fysiske eller psykiske funktionsevne.

Som nogle eksempler kan nævnes rollatorer, kørestole og toiletforhøjere.

Forbrugsgoder: Produkter der forhandles bredt med henblik på sædvanligt forbrug hos befolkningen i almindelighed. Altså produkter, man kan gå ind fra gaden og købe i forskellige butikker eller på internettet, og dermed ikke er fremstillet specielt til at afhjælpe en nedsat funktionsevne eller kompensere for et handicap. Når det så alligevel er muligt at bevilge et forbrugsgode til det formål, er det fordi, produkterne i en række tilfælde *kan* kompensere for de behov, som personer med nedsat funktionsevne har uden at være fremstillet direkte til det – altså udgøre den kompensation, man på grund af sin funktionsnedsættelse har brug for.

Som nogle eksempler kan nævnes formstøbte ørepropper, handsker og sokker med batterivarmer eller en almindelig ståstøttestol.

Det er dog vigtigt at være opmærksom på, at der ikke vil kunne ydes hjælp til alle typer af forbrugsgoder. Det gælder de forbrugsgoder der indgår i sædvanligt indbo – disse omtales senere.

Egenbetaling og bagatelgrænser

Et spørgsmål der går igen i DUKH's rådgivninger er, om der er egenbetaling i forbindelse med bevilling af hjælpemidler og forbrugsgoder – og nogle borgere har hørt om en bagatelgrænse på 500 kr.

Når der er tale om egentlige hjælpemidler, altså produkter der er fremstillet for at afhjælpe en funktionsnedsættelse, er der ikke en egenbetaling i forbindelse med en bevilling – og heller ikke en

bagatelgrænse. Eneste undtagelse er, hvis borgeren ønsker at benytte sig af reglerne om frit valg og vælger et dyrere produkt end det, kommunen vurderer er bedst og billigst.

Når der er tale om forbrugsgoder er der til gengæld en bagatelgrænse, som er fastsat til 500,- kr.

Det betyder at hvis det produkt, der er bedst og billigst, koster under 500 kr., kan borgeren ikke få dækket udgiften.

Hvis produktet er dyrere end bagatelgrænsen, vil man kunne få bevilget 50% af prisen. Egenbetaling vil dermed udgøre 50% af prisen, når der er tale om forbrugsgoder med en værdi over 500 kr. Graden af egenbetaling er fastlagt i lovgivningen, og det er således ikke den enkelte kommune der fastsætter dette.

Undtagelse: I enkelte, særlige tilfælde vil et forbrugsgode kunne bevilges uden egenbetaling. Det fremgår af servicelovens § 113 stk. 5, at hvis forbrugsgodet udelukkende fungerer som et hjælpemiddel, altså til at afhjælpe den nedsatte funktionsevne, så betaler kommunen de fulde anskaffelsesudgifter. Men det forudsætter at forbrugsgodet efter en helt konkret og individuel vurdering udelukkende fungerer som et hjælpemiddel for borgeren.

Eksempler på undtagelser

Ankestyrelsen har i en principmeddelelse (49-19) fastslået, at en el-scooter som udgangspunkt betragtes som et forbrugsgode, hvor der altså kan ydes støtte til køb med 50%, men samtidig siger de, at *"i særlige tilfælde har et el-køretøj reelt ikke en anden funktion end at fungere som et hjælpemiddel på linje med andre egentlige hjælpemidler. Hvis et el-køretøj udelukkende fungerer som et hjælpemiddel for borgeren, bevilges det med den fulde anskaffelsespris."*

Ankestyrelsen slår altså fast, at hvis borgeren opfylder betingelserne for bevilling af et el-køretøj, så skal kommunen vurdere, om el-køretøjet udelukkende fungerer som et hjælpemiddel for borgeren. Det afgørende er her, om det vil erstatte et egentligt hjælpemiddel, f.eks. en manuel kørestol, en elektrisk kørestol eller en trehjulet cykel, eller om det vil erstatte et almindeligt transportmiddel, fx en almindelig tohjulet cykel, knallert, egen bil eller offentlig transport.

Et andet eksempel er hvilestole, hvor Ankestyrelsen i en principmeddelelse (73-16) har behandlet spørgsmålet om hvornår hvilestole skal bevilges som

- hjælpemiddel
- forbrugsgode eller
- betragtes som sædvanligt indbo.

Et af omdrejningspunkterne er, om den konkrete stol har funktioner, der alene er fremstillet med henblik på at afhjælpe en nedsat funktionsevne. Altså om stolen har en primær handicapkompenserende funktion – og dermed er et hjælpemiddel.

Der skal altså altid foretages en konkret og individuel vurdering af om funktionsnedsættelsens omfang, karakter og konsekvenser nødvendiggør bevilling af forbrugsgode som et hjælpemiddel.

Sædvanligt indbo

Hvad forstås ved sædvanligt indbo?

Det er langt fra alle typer af forbrugsgoder, der kan ydes hjælp til. Det gælder de forbrugsgoder, der indgår i det, der kaldes sædvanligt indbo. Lovgivningen definerer sædvanligt indbo som genstande, som normalt findes i ethvert hjem, der måtte ønske det. Det er f.eks. almindelige møbler, TV og radio, tablets og computere, hårde hvidevarer og almindelige køkkenmaskiner. Det er med andre ord produkter, der er normale i almindelige hjem og dermed kaldes sædvanligt indbo.

Senest har Ankestyrelsen i 2022 (principmeddelelse 36-22) præciseret hvilke ting, der pt. skal betragtes som sædvanligt indbo i lovgivningsmæssig sammenhæng og opstillet kriterier, som kan inddrages i vurderingen:

Det drejer sig bl.a. om:

- Produktets udbredelse – om det forhandles bredt over hele landet og direkte til forbrugere.
- Produktets funktionalitet – om det er noget den brede befolkning kan have gavn af eller kun henvender sig til en lille gruppe, som følge af f.eks. særinteresser.
- Om produktet findes i forskellige farver, størrelser og prisklasser – altså hvor udbredt og tilgængeligt det er.
- Befolkningens levestandard, herunder leve- og forbrugsvaner.
- Den teknologiske udvikling, hvor befolkningens levestandard også skal inddrages.
- Prisniveauet på produktet, herunder om prisniveauet adskiller sig væsentligt fra lignende produkter. Eller med andre ord om der er en væsentlig merudgift ved anskaffelse af produktet

En række produkter, som tidligere blev set som forbrugsgoder, er dermed nu kategoriseret som sædvanligt indbo, f.eks. elevationsenge, støjreducerende høretelefoner, robotstøvsugere, el-cykler, mobiltelefoner og en tung dyne. De produkter kan derfor ikke bevilges som forbrugsgode efter servicelovens §113, og det er vigtigt at understrege, at det løbende bliver ændret hvilke forbrugsgoder, der indgår i sædvanligt indbo. Det sker i takt med den almindelige samfundsudvikling.

F.eks. er tyngdedyner et godt eksempel på et produkt, som der tidligere blev set som et hjælpemiddel. Her er det nu Ankestyrelsens vurdering at en tung dyne med fyld af glasperler er sædvanligt indbo, fordi den type dyner nu må anses for at være almindeligt udbredte produkter, der kan findes i ethvert hjem, der måtte ønske det, fordi de kan købes i en række butikker og prislejet er det samme som for almindelige dyner.

Handlemuligheder ved uenighed om vurderingen

Kommunen skal i forbindelse med sagsbehandlingen foretage en individuel og konkret vurdering. Og borgeren har altid mulighed for selv at undersøge, hvor udbredt det produkt, der søges om, er – og beskrive hvorfor det pågældende produkt i det konkrete tilfælde kan afhjælpe den nedsatte funktionsevne og/eller lette den daglige tilværelse – og ikke mindst hvorfor det er nødvendigt, hvis der f.eks. er tale om et dyrere produkt eller et produkt med en særlig funktionalitet.

For der findes produkter, som kan være både et hjælpemiddel, et forbrugsgode og sædvanligt indbo. Et af de produkter, som enten kan være et hjælpemiddel, et forbrugsgode eller skal betragtes som sædvanligt indbo er hvilestole. Men det afhænger i høj grad af, hvad produktet skal bruges til og det er dermed med situationsbestemt.

Anbefalingen er at man som borger er opmærksom på, om det, der ansøges om, er et produkt, der;

- har en primær handicapkompenserende funktion
- fremstilles og forhandles bredt, men kan have en vis handicapkompenserende funktion
- er et produkt, man "normalt" har i sit hjem.

Mulighed for udskiftning og reparation af hjælpemidler og forbrugsgoder

Hjælpemidler 	Forbrugsgoder
JA	Som udgangspunkt NEJ. Kan kun bevilges én gang
	Undtagelse: Et forbrugsgode med en særlig kvalitet eller kapacitet og/eller særlig indretning.
	Et forbrugsgode, der udelukkende fungerer som et hjælpemiddel efter § 113 stk. 5

Kan man få udskiftet eller repareret et hjælpemiddel eller forbrugsgode?

Det afhænger af, om der er tale om et hjælpemiddel eller et forbrugsgode om der kan ske udskiftning.

Hjælpemidler: Kan udskiftes efter behov.

Forbrugsgoder: Bevilges som udgangspunkt én gang, og kan derfor ikke udskiftes – medmindre det er et forbrugsgode med en særlig kvalitet, kapacitet og en særlig indretning. Det kan f.eks. være en særlig indretning af et el-køretøj, som vil kunne skiftes efter behov.

Det samme gælder når der er tale om at et forbrugsgode, der udelukkende fungerer som et hjælpemiddel, efter de særlige regler som vi netop har gennemgået. De vil også kunne udskiftes ved behov.

Reparation

Hjælpemidler: Der kan ydes hjælp til nødvendige reparationer efter behov, når der er tale om et hjælpemiddel.

Forbrugsgoder: Der ydes som udgangspunkt ikke støtte til reparation af forbrugsgoder. Igen er det dog muligt at yde støtte til reparation efter behov, hvis der er tale om et forbrugsgode med en særlig kvalitet eller kapacitet og/eller en særlig indretning – eller hvis forbrugsgodet udelukkende fungerer som et hjælpemiddel.

Løbende udgifter til drift

Udgifter som følge af brug af et hjælpemiddel, altså drift, rengøring og almindelig vedligeholdelse, afholder borger som udgangspunkt selv. Det kan f.eks. være udskiftning af almindelige batterier og opladning af elektriske hjælpemidler – medmindre batterierne ikke uden videre kan anskaffes i dagligvareforretninger, eller hvis installationen kræver en form for ekspertise.

Udgifter til rengøringsmidler kan ikke dækkes, og det samme gælder løbende udgifter til en servicehund. Til gengæld er det som en undtagelse muligt at få dækket et fast årligt beløb til en førerhund.

Som yderligere eksempel vil en kørestolsbruger også selv skulle betale udgifterne til den første årlige udskiftning af dæk og slanger til sin kørestol, men kan søge hjælp til udskiftning hvis der er behov for mere end en årlig udskiftning.

Det anbefales derfor at bede kommune orientere om, hvilke udgifter man kan forvente at få som borger, når et hjælpemiddel bevilges.

Behov for hjælpemidler og forbrugsgoder i en tidsbegrænset periode ved midlertidig funktionsnedsættelse

Er der mulighed for at få et hjælpemiddel/forbrugsgode i en tidsbegrænset periode?

DUKH rådgiver ofte om dette spørgsmål, idet udgangspunktet jo er, at funktionsnedsættelsen skal være varig.

Men kommunen godt kan yde støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder i en tidsbegrænset periode til borgere, som har en midlertidigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Det fremgår af servicelovens § 113 b, stk. 1, og det er nærmere defineret i hjælpemiddelvejledningen, hvornår der er tale om en midlertidigt nedsat funktionsevne.

Det gælder situationer, hvor der inden for en overskuelig fremtid vil være udsigt til bedring af de helbredsmæssige forhold, ligesom der kun i en tidsafgrænset periode vil være et behov for at afhjælpe følgerne af den nedsatte funktionsevne.

Men forudsætningen for bevilling er, at de generelle betingelser for hjælpemidler og forbrugsgoder er opfyldte:

- I væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller
- I væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet eller
- Er nødvendigt for at den pågældende kan udøve et erhverv.

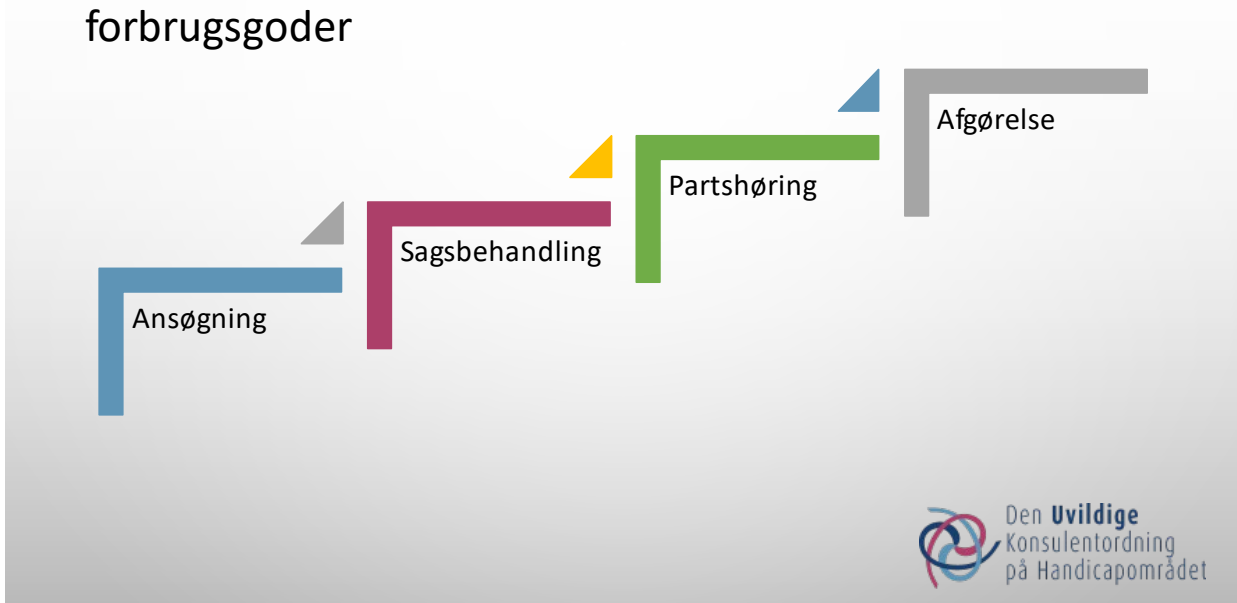
Kommunen foretager denne vurdering på baggrund af en konkret og individuel bedømmelse af de foreliggende oplysninger i den enkelte sag, herunder også lægelige oplysninger. Og det skal fremgå af afgørelsen for hvor lang en periode det pågældende hjælpemiddel eller forbrugsgode tildeles.

Det er i øvrigt vigtigt at notere sig, at det ikke er muligt at benytte sig af frit valg, når der er tale om et midlertidigt hjælpemiddel.

I forhold til **midlertidige** forbrugsgoder er det vigtigt at være opmærksom på, at støtten – i modsætning til bevilling af ”normale” forbrugsgoder efter § 113 – ydes uden egenbetaling for borgeren, og der er således heller ikke en bagatelgrænse på 500 kr.

Der kan kun ydes støtte til det pågældende hjælpemiddel eller forbrugsgode én gang inden for samme tidsbegrænsede periode, men der kan ydes støtte til flere forskellige hjælpemidler og forbrugsgoder én gang inden for samme periode.

Sagsbehandlingen ved ansøgning om hjælpemidler og forbrugsgoder

Vi oplever i DUKH at det nogle gange kan være svært for borgerne at finde ud af, hvor man skal henvende sig, hvis man enten ønsker vejledning om muligheden for at få et hjælpemiddel eller konkret at ansøge om det. Kommunen har det der kaldes vejledningspligt og har i forbindelse med sagsbehandlingen en forpligtelse til at yde rådgivning og vejledning – både om muligheden for at få bevilget et hjælpemiddel eller et forbrugsgode, og hvis det viser sig, at man skal have vejledning om muligheden for anden hjælp i stedet for/som supplement til et hjælpemiddel eller et forbrugsgode.

For hjælpemidler er der imidlertid indført obligatorisk selvbetjening ved ansøgning – og det kan være en udfordring. For det vil faktisk sige, at man som udgangspunkt skal bruge den digitale selvbetjening, når man søger om hjælpemidler. Det samme gør sig i øvrigt ikke gældende ved ansøgning om forbrugsgoder, hvor der ikke er krav om digital selvbetjening.

Ansøgningsprocessen

Mange gange starter en sag ved at borgeren indledningsvist kontakter kommunen for at få afklaret, om pågældende overhovedet kan få bevilget et hjælpemiddel.

Det er i den forbindelse, at nogle borgere oplever at blive sendt fra den ene afdeling i kommunen til den anden, ligesom nogle oplevet, at de mundtligt får at vide, at det ikke er kommunen, der skal behandle ansøgningen, fordi den hører under en anden sektor, f.eks. sundhedsvæsenet.

Men det fremgår af forvaltningslovens § 7 stk. 2 og ombudsmandens myndighedsguide om vejledning at:
”Hvis en borger har rettet personlig eller telefonisk henvendelse til en forkert myndighed, bør borgeren orienteres om, hvilken myndighed henvendelsen skal rettes til.”

Det vil sige, at kommunen har en pligt til at hjælpe borgeren videre.

I forhold til selve sagsbehandlingen er det meget vigtigt at sørge for grundigt at få beskrevet den eller de funktionsnedsættelser, som betyder, at man oplever et behov for at få tildelt et hjælpemiddel eller et forbrugsgode.

Det er kommunens opgave at indhente de oplysninger, der er nødvendige for at oplyse sagen tilstrækkeligt til, at de kan træffe en afgørelse. Det kan f.eks. være lægeerklæringer og lignende, men det er rigtig vigtigt, at man som ansøger også medvirker til at få oplyst sagen. Det kan f.eks. være at man lader sig undersøge af en læge eller speciallæge.

Og man har som borger også altid selv mulighed for at komme med de oplysninger, som man finder relevante.

For at kunne beskrive de behov for hjælpemidler, man oplever i forbindelse med sin funktionsnedsættelse, kan det være end god ide, at man tager udgangspunkt i spørgsmål som f.eks.:

- Hvilken indvirkning har min funktionsnedsættelse i forskellige situationer i mit liv?
- Hvordan er jeg begrænset i min dagligdag?
- Hvordan kunne et hjælpemiddel eller forbrugsgode afhjælpe de følger jeg har af min funktionsnedsættelse?
- Hvordan ville dette hjælpemiddel eller forbrugsgode kunne lette min daglige tilværelse i hjemmet?
- Hvorfor er dette hjælpemiddel eller forbrugsgode nødvendig for at jeg kan udøve mit erhverv?

Det er vigtigt at gennemtænke alle situationer – og gerne komme med nogle meget konkrete eksempler fra dagligdagen i og udenfor hjemmet og i forbindelse med deltagelse i job, uddannelse og forskellige andre aktiviteter.

Inddragelse i egen sag

Som ansøger skal man være inddraget i sagsbehandlingen. Det er understreget i hjælpemiddelvejledningen, hvor det er beskrevet, at det er vigtigt, at sagsbehandlingen sker i et tæt samarbejde mellem borger og sagsbehandler. Der fremgår bl.a. at: *”Det er borgeren som bedst kan formulere sine behov. Gennem rådgivning kan han eller hun således medvirke til at udrede, hvilket hjælpemiddel eller forbrugsgode – og af hvilken kvalitet der er behov for.”*

Det er dog i den sammenhæng vigtigt at være opmærksom på, at udgangspunktet er, at der ydes hjælp til anskaffelse af det **bedst egnede og billigste** hjælpemiddel.

Hvis man som borger oplever ikke at blive inddraget i sagsbehandlingen, er det meget vigtigt, at man tydeligt gør opmærksom på det til kommunen.

I nogle tilfælde ses det dog, at borgere ønsker, at der bliver indhentet nye eller flere lægelige oplysninger til at belyse den aktuelle situation og behovet, hvor kommunen måske finder, at sagen er tilstrækkelig oplyst.

Her er det vigtigt at være opmærksom på, at det er kommunen, som efter undersøgelsesprincippet har ansvaret for at sagen er tilstrækkelig oplyst – og træffer afgørelse om hvilke oplysninger, der skal indhentes.

Men som borger har man altid mulighed for at enten selv at indsende supplerende oplysninger eller gøre kommunen opmærksom på, at man finder, at kommunen ved ikke at indhente nye oplysninger, og f.eks. bruge gamle oplysninger, ikke har undersøgt sagen tilstrækkelig. Og her anbefales det, at man sørger for at gøre det skriftligt.

Det samme gælder, hvis borgeren oplever at sagen er afgjort på forhånd med et hurtigt mundtligt nej til bevilling. Her er det vigtigt at være opmærksom på, at man har ret til at få en afgørelse på skrift med en begrundelse og en klagevejledning.

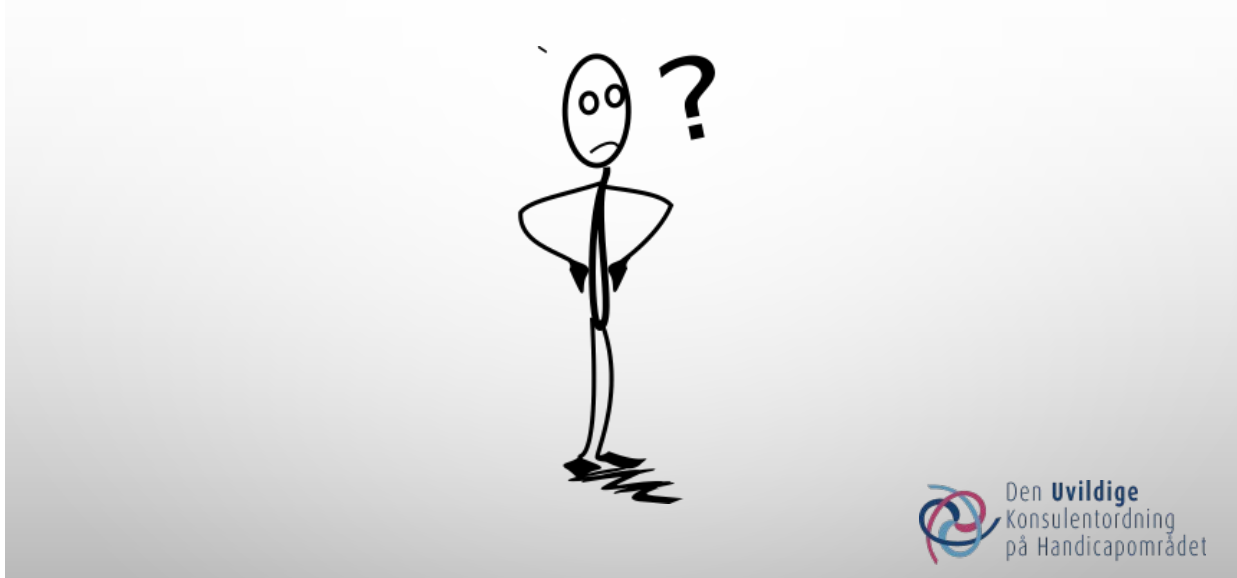
Som borger skal man altså inddrages i hele sagsbehandlingsprocessen. Hvis kommunen f.eks. indhenter lægelige oplysninger, som bliver en del af grundlaget for deres afgørelse – og man som borger ikke er

bekendt med – skal kommunen foretage det, der hedder en partshøring. Det betyder at kommunen skal informere om sagens oplysninger, og give borgeren mulighed for at udtale sig om oplysningerne indenfor en angivet frist, og inden der træffes en afgørelse.

Når kommunen har truffet en afgørelse om hjælpemidler og forbrugsgoder skal den sendes skriftligt til borgeren, og der skal ved helt eller delvist afslag gøres opmærksom på muligheden for at klage over afgørelsen.

Det vil sige man har mulighed for at kommentere på kommunens afgørelse, de oplysninger, der er inddraget, og de vurderinger der er foretaget, som har ledt til et afslag. Kommunen skal give en klagevejledning sammen med afgørelsen, som tydeligt fortæller borgeren, hvordan man klager, hvem klagen skal sendes til og hvilken klagefrist man har. Der vil typisk være tale om 4 uger fra man har modtaget afgørelsen.

Klageret

Det at have mulighed for at klage over en afgørelse, er en del af retssikkerheden.

Hvis der er tale om et helt eller delvist afslag på et ansøgt hjælpemiddel eller forbrugsgode, har man mulighed for at klage. Det vil sige, at hvis man får et helt eller delvist afslag på det man har ansøgt om, kan man indenfor klagefristen gøre kommunen opmærksom på, at man ønsker at klage.

Det vil typisk betyde, at man indsender sin klage med konkrete og uddybende klagepunkter til kommunen. Kommunen skal så genvurdere deres afgørelse og træffer herefter en ny beslutning. Hvis kommunen fastholder afgørelsen efter genvurderingen, skal de sende sagen direkte til Ankestyrelsen, som skal tage stilling til om afgørelsen er korrekt.

Man har dermed som borger mulighed for at få prøvet afgørelsen i Ankestyrelsen.

Klagens udformning

Der er ikke noget formkrav til en klage. Det betyder at kommunen ikke kan kræve, at man klager på en bestemt måde.

Men DUKH anbefaler altid, at man klager skriftligt. Og det er også en god idé at bede om en bekræftelse på at klagen er modtaget.

Og så er det vigtigt nøje at overveje, hvad man konkret ønsker at klage over. Hvis man er i tvivl om, hvilke oplysninger der ligger til grund for afgørelsen, kan man bede om aktindsigt, så man får overblikket.

I selve klagen kan man f.eks. kommentere på:

- Hvis der mangler væsentlige oplysninger omkring ens situation som man mener er vigtige men ikke fremgår af afgørelsen.
- Hvis der er forkerte oplysninger, som man ønsker at kommentere på.

Man kan også kommentere på den måde, kommunen har anvendt oplysningerne på – f.eks. den måde de er vinklet og vurderet i forhold til det resultat, kommunen er kommet frem til.

Det er vigtigt, at man i sin klage kort og præcist beskriver det, man er uenig i – og årsagen til at man er uenig.

Det er muligt at finde gode råd om klage og inspiration til at opbygge sin klage på DUKH's hjemmeside. Og har man brug for konkret rådgivning eller støtte til at formulere sin klage, er man meget velkommen til at kontakte DUKH.

DUKH hører desværre også fra mange borgere, som ikke oplever, at deres input i forbindelse med klage inddrages i afgørelsen ved genvurderingen.

Hvis det er tilfældet, er det vigtigt at være opmærksom på, at man som borger har mulighed for at indsende nye og relevante oplysninger til Ankestyrelsen, mens de behandler sagen. Det fremgår af Ankestyrelsens hjemmeside, at man selv kan sende nye oplysninger, som man mener har betydning. Så vurderer Ankestyrelsen om de har betydning for sagen.

Ankestyrelsen er den øverste administrative klageinstans og deres afgørelse kan dermed ikke påklages til en anden administrativ myndighed.

Opfølgning på bevilgede hjælpemidler

Forud for webinarret er der modtaget et spørgsmål om, hvorvidt der følges op på bevillingen af hjælpemidler.

Og svaret er, at det er tydeligt beskrevet i lovgivningen, at det ofte er vigtigt, at der følges op på sagen – f.eks. i forhold til om der er valgt det rigtige hjælpemiddel eller om yderligere instruktion eller tilretning er nødvendig.

Der kan også være tale om, at der er sket ændringer i borgerens funktionsniveau, som gør hjælpemidlet mindre egnet.

Eller der kan, som det fremgår af hjælpemiddelvejledningen, være tale om en udvikling på hjælpemiddelmarkedet, som giver borgeren mulighed for at få et hjælpemiddel der er væsentlig bedre egnet.

Hvis man som borger står i en situation, hvor man oplever, at det bevilgede hjælpemiddel ikke fungerer hensigtsmæssig eller er tilstrækkeligt til at imødekomme de behov man har, er det også muligt at kontakte kommunen med henblik på at bede om opfølgning og dialog om muligheden for yderligere instruktion, tilretning eller måske udskiftning.

Spørgsmål - behandlingsredskab eller hjælpemiddel?

- **Regionens udgift**
- **Særlige undervisningsmaterialer og tekniske hjælpemidler**
Herunder skolens fysiske rammer, møbler, tekniske hjælpemidler og it -udstyr
- **Undervisning i folkeskolens fag og fagområder**
Tilrettelægges under særlig hensyntagen til elevens individuelle indlæringsforudsætninger.
- **Undervisning og træning i funktionsmåder og arbejdsmetoder**
Det kan være træningsmetoder til støtte i læseprocessen eller til støtte ved hukommelsesvanskeligheder. Kan varieres efter elevens behov.
- **Personlig assistance**
Hvis eleven som følge af et fysisk handicap har brug for en personlig hjælper i diverse praktiske situationer
- **Særligt tilrettelagte aktiviteter**
Det kan være træningsaktiviteter til støtte for opmærksomhed og koncentration eller fysioterapi til at støtte motoriske vanskeligheder

Et andet spørgsmål, som vi i DUKH ofte ser, handler om forskellen mellem hjælpemidler og behandlingsredskaber – og det er faktisk også et svært område.

Det er i forbindelse med ansøgning om hjælpemidler i nogle tilfælde nødvendigt at få afklaret, om der er tale om et behandlingsredskab, der skal udleveres af sygehusvæsenet, eller et hjælpemiddel, der skal bevilges af kommunen.

Det vil være sygehusets ansvar at forsyne patienter med de redskaber, der er en naturlig og nærliggende del af en behandlingsindsats, og som derfor kaldes "behandlingsredskaber" i den sociale lovgivning.

Men hvornår der er tale om behandlingsredskaber, som regionen skal betale, og hjælpemidler, som kommunen skal betale, er ikke altid helt enkelt at afgøre. Derfor skal der foretages en konkret vurdering af lidelsens karakter og omfang, og det behov, brugen af det ansøgte produkt skal dække. Det skal med andre ord vurderes, hvad det primære formål med produktet er.

F.eks. vil en borger i et rehabiliteringsforløb kunne få bevilget udlån af en el-scooter som hjælpemiddel af kommunen i en tidsbegrænset periode efter reglerne om midlertidig støtte med henblik på, at borgeren kan fastholde kontakten til arbejdsmarked, uddannelse eller sociale relationer.

Men den bestemmelse kan ikke bruges, hvis borgeren i stedet er i et behandlingsforløb på grund af et brækket ben, og midlertidigt har behov for at benytte en kørestol eller albuestokke. I den situation vil kørestolen eller albuestokkene skulle udleveres af sygehusvæsenet, da der vil være tale om behandlingsredskaber.

Ankestyrelsen har i flere sager truffet afgørelse i forhold til problemstillingen, hvor et produkt kan være både det ene og det andet. F.eks. i forhold til;

- kompressionsstrømper og
- blodsuktermåleapparater, som både kan være et hjælpemiddel og et behandlingsredskab, og

- ståstøttestativer, der er et hjælpemiddel, hvis det skal afhjælpe manglende ståfunktion, men et behandlingsredskab eller træningsredskab, hvis formålet er at forbedre funktionsevnen eller forebygge forværring af funktionsevnen.

I øvrigt er kommunen forpligtet til at vejlede borgeren om muligheden for at søge om et produkt hos en anden myndighed, hvis kommunen træffer afgørelse om, at produktet ikke kan betragtes som et hjælpemiddel men i stedet er et behandlingsredskab.

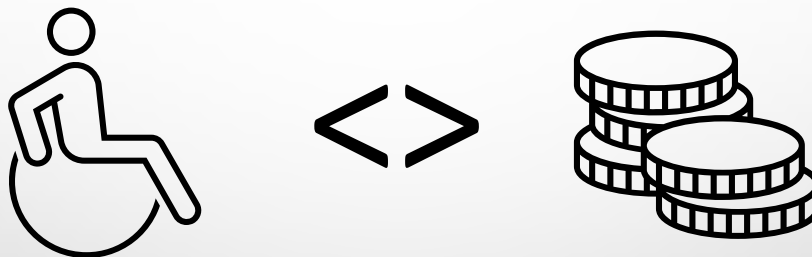
Særligt i forhold til epileptikere og diabetikere

Ankestyrelsen har behandlet spørgsmål i forhold til epileptikere og diabetikere, og slået fast, at en epilepsialarmer kan være et hjælpemiddel, hvis formålet med alarmeren er at alarmere om et epileptisk anfald, når borgeren ikke selv er i stand til at tilkalde hjælp, skal den betragtes som et hjælpemiddel.

Men hvis alarmeren alene skal bruges til at registrere borgerens anfald til brug for regulering af medicin, er den i stedet et led i borgerens behandling, og dermed et behandlingsredskab.

Det samme er udgangspunktet ved blodsuktermåleapparater. For voksne, velregulerede diabetikere, som ikke har behov for instruktion og assistance til at anvende apparatet derhjemme, vil det være et hjælpemiddel. Men hvis der derimod er tale om borgere med manglende sygdomserkendelse, eller manglende evne til at anvende traditionelle blodsuktermålinger, vil apparatet være et behandlingsredskab, fordi borgerne vil have behov for assistance fra sundhedsfagligt personale og kontrol fra sygehus eller speciallægepraksis.

Spørgsmål – hjælpemidler eller merudgifter?

Der er også modtaget et spørgsmål om forskellen mellem hjælpemidler og merudgifter.

Hjælpemidler er som nævnt produkter, som er direkte fremstillet til afhjælpning af forskellige funktionsnedsættelser, mens forbrugsgoder produkter, der i visse tilfælde *kan* have en handicapkompenserende funktion.

Merudgifter er, uanset om det drejer sig om et barn, ung eller voksen, de nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse, der er en direkte konsekvens af den nedsatte funktionsevne. Og dækning af merudgifter kræver naturligvis, at man er omfattet af personkredsen for merudgifter.

Der kan være tale om mange forskellige typer af udgifter. Men betingelsen om at udgiften hænger direkte sammen med den nedsatte funktionsevne betyder, at kommunen ved ansøgning om merudgifter skal kigge på om andre på samme alder og i samme livssituation ville have haft denne udgift. Det er også en betingelse at udgiften ikke kan dækkes efter anden lovgivning eller andre paragraffer i servicelovens altså f.eks. som et hjælpemiddel.

Kan et produkt dækkes som merudgift hvis det ikke kan bevilges som hjælpemiddel eller forbrugsgode?

Nej - der er ikke i lovgivningen mulighed for at ansøge om at få udgiften til et produkt dækket efter reglerne om merudgifter til børn eller voksne, hvis man får et afslag på det som hjælpemiddel. Det samme gør vi sig gældende med den egenbetaling, der er i forbindelse med køb af forbrugsgoder, og den eventuelle egenbetaling til drift, der kan være i forbindelse med bevilling af hjælpemidler, f.eks. udgiften til den første årlige udskiftning af dæk og slanger til kørestol. Det hænger sammen med at servicelovens § 100, der omhandler nødvendige merudgifter til voksne, ikke har til formål at dække hjælp til egenbetaling efter andre bestemmelser i den sociale lovgivning.

Et eksempel på en udgift, der kan dækkes som merudgift, vil f.eks. være udgifter til særligt dyrt eller særligt udformet/tilrettet tøj, der er begrundet i funktionsnedsættelsen. Altså tøj man under alle omstændigheder ville have brug for, men som skal tilrettes eller købes i en særlig udgave grundet funktionsnedsættelsen – og som giver en øget udgift.

Derimod vil en særlig kørepose til en kørestolsbruger skulle behandles efter reglerne om hjælpemidler, fordi der er tale om en særlig beklædningsgenstand, som man ikke ville have haft brug for, hvis man ikke havde haft sin funktionsnedsættelse.

Spørgsmål – digitale hjælpemidler

Der er rigtig mange der har spurgt om muligheden for at få bevilget forskellige apps – og også iPads og iPhones – som et hjælpemiddel.

I forhold til selve produkterne kommer reglerne om sædvanligt indbo i spil – det er simpelthen gængse produkter. Ankestyrelsen har vurderet at både smartphones og andre typer af mobiltelefoner, bærbare computere, tablets og GPS'er er eksempler på sædvanligt indbo.

I forhold til bestemt apps er det til gengæld en anden snak. Der er nemlig mulighed for at ansøge om forskellige apps og udgifter forbundet med brugen af apps som et hjælpemiddel. Det vigtige er her, at app'en er fremstillet med henblik på at kompensere for en nedsat funktionsevne.

Og igen, også når der er tale om bevilling af f.eks. apps som hjælpemiddel, er det vigtigt at være opmærksom på, at der fortsat skal være tale om det produkt, der både er bedst egnet og billigst. Man vil derfor kunne opleve, at der efter en individuel og konkret vurdering gives bevilling til et andet og billigere produkt end det konkrete produkt, man har ansøgt om.

En særlig kategori af digitale hjælpemidler

Der findes desuden en række særlige, informationsteknologiske hjælpemidler, der i lovgivningen er defineret som produkter, der er fremstillet specielt med henblik på at afhjælpe et kommunikationshandicap. Her er målgruppen defineret som borgere med væsentlig nedsat høre-, tale-, syns-, eller skrive- eller læsefunktion, hvor hjælpemidlet i væsentlig grad kan afhjælpe følgerne af den nedsatte kommunikationsevne.

Og så er der også en undtagelse i forhold til f.eks. computere til målgruppen blinde og svagsynede, hvor den fulde anskaffelsespris kan dækkes til det bedst egnede og billigste produkt som udlån. Men der er tale om en særbestemmelse, da der lægges vægt på at computeren må anses for at være et led i en samlet teknisk løsning for denne målgruppe - og derfor ikke kan anses for at have sædvanlig forbrugsgodeværdi.

Spørgsmål og svar

Forud for webinarret fik vi mange gode spørgsmål ind – også et enkelt som vi ikke nåede omkring. Vi vil derfor svare herunder – **og igen opfordre til at kontakte DUKH for rådgivning ved konkrete problemstillinger.**

Spørgsmål: Afslag om hjælpemiddel med henvisning til forventet forbedring af funktionsevnen – kan kommunen det?

Svar: Som tidligere nævnt er udgangspunktet, at der skal være tale om en varigt nedsat funktionsevne, hvis konsekvenser er af indgribende karakter i den daglige tilværelse. Så man vurderer, at der inden for en overskuelig fremtid vil være udsigt til en bedring af de helbredsæssige forhold, er spørgsmålet jo, om man så er omfattet af målgruppen.

Men som vi også var omkring, er der mulighed for at få bevilget et hjælpemiddel i en tidsbegrænset periode efter servicelovens §113 b. Dog er det vigtigt at understrege, at forudsætningen for bevilling af hjælpemidler i en tidsafgrænset periode er, at man opfylder de generelle betingelser.

Så vi vil opfordre til, at man kontakter os i DUKH i forbindelse med et afslag med en sådan begrundelse, så vi kan give personlig og konkret rådgivning – og eventuelt støtte til at klage.

Jura og henvisninger

[Servicelovens § 112 og § 113 og § 113 b](#)

[Bekendtgørelse nr. 1247 af 13. november 2017](#) om hjælp til anskaffelse af hjælpemidler og forbrugsgoder efter serviceloven inddrages i undervisningen. Den omtales i webinarret som bekendtgørelsen.

[Vejledning nr. 10324 af 14. december 2017](#) om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder. Den omtales i webinarret som vejledningen.

Ankestyrelsens principmeddelelser:

- [20-23](#) om merudgifter - kompensationsprincippet - ladcykel _ cykler
- [36-22](#) Forbrugsgode - sædvanligt indbo
- [40-19](#) Hjælpemidler - forbrugsgoder - transport i nærområdet - el-køretøj _ cykel
- [49-18](#) Hjælpemiddel - varigt nedsat psykisk funktionsevne - væsentlighed _ servicehund
- [44-18](#) Hjælpemiddel - forbrugsgode - merudgift - sektoransvar - apoteksprodukt _ behandlingsredskab
- [73-17](#) Boligindretning mur- og nagelfast - gelænder - støttegreb - forbrugsgode _ hjælpemiddel
- [73-16](#) Hvilestole - hjælpemiddel - forbrugsgode - sædvanligt indbo - handicapkompenserende funktion
- [115-13](#) Keton - ketonstrimler - diabetes - måling - hjælpemiddel - væsentlig _ væsentlighedskriterium
- [15-13](#) Hjælpemidler - anskaffelse før bevilling - klageadgang - rekursinstans - nævnets kompetence
- [151-12](#) Personlig assistance - selvstændig erhvervsdrivende - ordblind - teknologiske hjælpemidler
- [83-12](#) Praktisk hjælp - rengøring - teknologiske hjælpemidler - robotstøvsuger _ kvalitetsstandarder
- [197-11](#) Hjælpemidler - frakendelse - reservehjælpemiddel _ væsentlighedskriterium
- [23-11](#) Hjælpemidler - barn - handicaptandem - retarderet - ADHD _ autisme
- [136-10](#) Boligindretning - forbrugsgode - el-udtag - el-kørestol - mur- og nagelfast installation
- [135-10](#) Hjælpemiddel - behandlingsredskab - kompressionsmaskine _ brystkræft
- [134-10](#) Hjælpemiddel - kuvertlampe - elektronisk lup
- [133-10](#) Hjælpemiddel - hverdagsprotese _ fod
- [264-09](#) Hjælpemidler - midlertidigt udlån af hjælpemidler - ferieophold i Danmark
- [263-09](#) Hjælpemidler - midlertidigt udlån af hjælpemidler - ferieophold i Danmark
- [212-09](#) Hjælpemiddel - svagtseende _ lydafspliller
- [211-09](#) Hjælpemiddel - svagtseende _ lydafspliller
- [58-09](#) Hjælpemiddel - servicehund - hund - nødvendig for at udøve erhverv
- [C-41-08](#) Boligindretning - ansøgningstidspunkt - iværksættelse før bevilling _ gelænder
- [C-38-08](#) Hjælpemiddel - alternative kriterier - væsentlighedskriterium - trappelift - transportabel lift _ fritidsbenyttelse
- [C-28-07](#) Hjælpemiddel - midlertidigt udlån af ekstra plejeseng - familiebesøg - beskeden varighed
- [C-51-05](#) Hjælpemiddel - forbrugsgode - merudgift - særlige beklædningsgenstande - særligt udformet tøj - specialsyede bukser
- [C-30-05](#) Hjælpemidler - EU - forordning 1408/71 - sikringsydelse - bopæl i udland - lovligt ophold i Danmark - teststrimler og fingerprikker
- [C-10-03](#) Hørehandicap - aktivitetsniveau - hjælpemidler - væsentlighed - kommunikationsbehov - MicroLink anlæg
- [C-17-02](#) Forsørgelse i hjemmet - hjælpemidler - merudgifter - hjælpemiddeldefinition - tatovering af øjenvipper og øjenbryn - nødvendig - behandlingsmæssig karakter.